

Redaktør: M g r. I r g e n s. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontor eller direkte, skriftlig- i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2,50 pr. kvartal forskuddsvis betalt. for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften.

„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743 Redaktøren privat 14161 Redaksjonssekretæren privat 17340 — „St. Olav“'s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5 I, åpent torsdage fra 10—2 og 4—7. Lørdager fra 10—1. De øvrige dage fra kl. 10—4 Utbetalinger kun tirsdag kl. 3—4.

INNHold: Paven lykkønsker Maristpatrene med 100 års jubileet. — Vår lykkønsking. — 1836 - 29. april - 1936. Maristene på Vestlandet. — Fader H. Vaughan. In memoriam. — Skjærtorsdag i St. Ansgarskirken. — Påsketur til St. Torfinns kirke på Hamar. — A. Hansens Bakeri 75 år. — Filmen: Kirken gjennom to tusen år. — Herhjemme.

Paven lykkønsker Maristpatrene med 100 års jubileet

ved brev fra Statssekretær kardinal Pacelli
til generalforstanderen.

Vatikanet, 30. januar 1936.

Høiærverdige Pater.

Om ikke lenge vil det være 100 år siden Societas Mariae blev godkjent av Pave Gregor XVI. Denne minnedag gir grunn til opriktig glede såvel for Dem som for alle andre som er knyttet til dette ordenssamfund og som står under dets ledelse.

Den Hellige Fader vil ikke undlate å ta del i den almindelige glede. Han tilskynnes dertil av den store velvilje og høiaktelse han nærer for eder. Idet Hs. Hellighet ser tilbake på det forløpne tidsrum som har bragt så rike frukter av eders iherdige virksomhet, takker han Gud, giveren av all frodig vekst, og den salige Jomfru Maria, som så tydelig har begunstiget eders ordenssamfund fra begynnelsen av og vist det sin yndest fra eders første glade innsats.

Som bekjent blev selve planen utkastet i Lyon i den navnkundige Mariakirke og senere satt ut i livet av en mann som var Guds mor særlig hengiven, Jean Claude Colin. Så skred det nye samfund frem under hennes vern med raske skritt og er nu vidt utbredt og bærer mange spirer som gir løfte om enda mer fruktbar fremtid. Iherdig blir det arbeidet i Deres samfunds skoler med å un-

dervise ungdommen både i vår troslære og i andre skolefag. Ved sine fromme prekener oppbygger Deres patres det katolske folk. Med sann iver drar de som Evangeliets herolder ut til de fjerneste egne. De lar sig ikke avskrekke hverken av barsk klima, eller smertefull ensomhet eller av de innfødtes villskap. Ved kristelig tålmodighet avvebner de disses hårde sinnelag og lærer dem å synge alle helgeners Dronnings navn.

Det kan derfor ikke forundre at Gud gir sin nåde til eders virksomhet, da I jo, så som eders stifter har villet det, søker eders kraft i Evangeliet, idet I bestreber eder efter som verdige sendebud å gjenspeile i ord og gjerning de dyder som er særegne for jomfru Maria og som hennes jordiske liv utmerket sig ved. Kan det tenkes noe skjønnere eller edlere eller noe Gud og mennesker kunde fryde sig mer over enn å se at man efterligner Himmeldronningen, så hennes sjelsadel, hennes godhet og ydmyghet avspeiler sig i folkets seder og skikker som lyset i et speil?

Når I så beredvillig øver barmhjertighetens gjerninger, da ha henne stadig for øie, «Hun som blev alt for alle, og som i overvettes stor kjærlighet blev som en skyldner for alle, lærd og ulærd. Hun

åpnet sin barmhjertighets skjød for alle, forat alle skulde motta av hennes fylde: Hun befrier fangene, helbreder syke, trøster bedrøvede, ber om tilgivelse for syndere og om nåde for de rettferdige. Hun fryder englene, forherliger den Treenige Gud, og Guds Sønn skjenker hun den menneskelige natur forat det ikke skulde finnes noen som kan unddra sig Hans kjærlighets glød». (St. Bernhard).

Må I mens I arbeider i eders Moders fotspor, ønske å forbli ukjent og søke kraft til dådrik kjærlighet i et taust liv i det skjulte. Forsak eders egen ære, gi Gud alene æren!

La alle som er tilknyttet Marias selskap bli stadfestet i den faste vilje å leve efter sine hellige løfter og således fortsette med å fremme den begynte gjerning. Måtte vår tid, som opplyses av avvinds flammende fakkels uhyggelige skjær, ved lyset av

eders kjærlighet og strålende eksempel, lære at kristenlivet ikke består i store ord, men i gjerning, og fremfor alt lære at veien til uforgjengelig ære finnes der hvor kjærlighet forenes med ydmykhet og dyrkes med like stor iver.

Hans Hellighet har overfor Dem, Høiærverdige Pater, uttalt disse gode ønsker og opmuntrende ord, fulle av Hans faderlige velvilje, og han vil at de av Dem blir kunngjort for alle som under Marias Selskaps banner arbeider for Guds ære og menneskenes frelse. Dertil føier han den apostoliske velsignelse som et pant på Guds bistand.

Idet jeg har den glede å meddele Dem dette tegner jeg

Deres hengivne

E. card. Pacelli.

Hans Høiærverdighet Biskop Jacob Mangers.

Vår lykkønskning.

Når Maristpatrene 29. april feirer sitt 100-års jubileum, vil de ikke minnst fra norske katolikker motta utallige beviser på den takknemlighet og høiaktelse de omfattes med her i landet, hvor de begynte sitt virke for vel ti år siden. Deres jubileum får naturligvis en ganske særlig tilslutning hos alle prester og legfolk i Oslo Apostoliske Vikariat, fordi dettes overhyrde selv tilhører Maristkongregasjonen. Men også utenfor Vikariatet er Maristpatrene kjent og skattet. Ved forskjellige leiligheter har patrene utstrakt sin virksomhet til de nuværende distrikter for Mellem-Norge og Nord-Norge, idet de der beredvillig har vikariert i forskjellige embeder samt preket retretter for ordenssøstre.

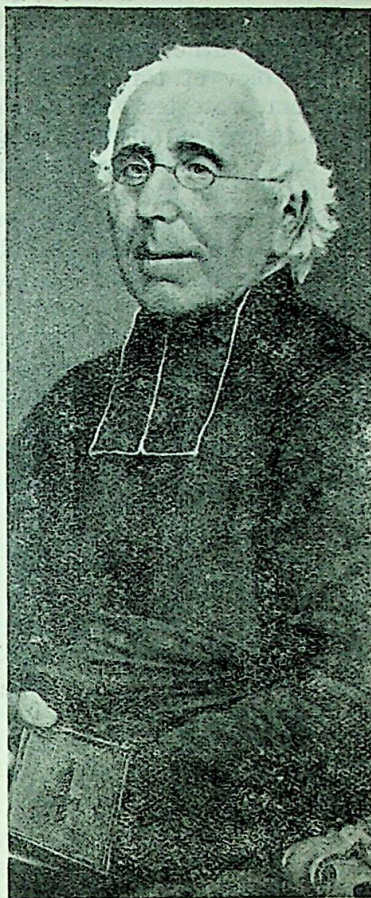
De første syv år av patrenes virke i Norge arbeidet de på Vestlandet, hvorfor en særlig artikkel er viet deres gjerning der. Siden Biskop Mangers i 1932 kom til Oslo, blev patrenes virkefelt henlagt til Østlandet, hvor de likeledes straks vant alles tillit og hengivenhet.

Det er derfor med bevisstheten om almindelig tilslutning at «St. Olav» gjør sig til tolk for Norges katolikker, idet vi frembærer de hjerteligste lykkønskninger til kongregasjonen og dens patres på den store festdag. Vår gratulasjon gjelder i første rekke patrene i Norge og da naturligvis især Høiærverdighet Biskop Dr. Mangers som er den første Marist der kom her til landet. Men vi sender også våre lykkønskninger til hele kongregasjonen med dens generalforstander, høiærverdige Pater Rieu i Rom, som har vært en trofast venn og støtte for den katolske kirke i Norge. Vi gratulerer og takker ikke minst den franske ordensprovins som har sendt oss Biskopen og de øvrige patres som nu virker her hos oss og som vi ønsker og ber ved Marias mektige forbønn må få se de rikeste frukter av sitt iherdige og opofrende arbeid.

1836

29. april

1936

Maristkongregasjonens
stifter.

Den 7. august 1790 fødtes Jean Claude Colin, Mariakongregasjonens grunnlegger, i Saint-Bonnet le-Tronoy i Nord-Frankrike. Skjønt hans barndom falt i den franske revolusjons blodige og ateistiske periode hadde han dog den lykke å få leve i en gudfryktig families varetækt — men meget tidlig blev han og hans syv søsken foreldreløse. Han kom til en onkel og utfoldet tidlig et dypt religiøst gemyt — og kort etter sin første kommunion følte han uimotståelig kallet til å bli prest. De vanskelige tider gjorde at han måtte fullende sine studier gjennom mange etapper på forskjellige læreanstalter, men den 22. juli 1816 nådde han det store mål og mottok den hellige prestevigsel.

Som prest vedblev han å være den samme arbeidsomme, fromme og beskjedne sjel, som elsket taushet, ensomhet og ubemerkethet. Dersom noen dengang hadde sagt at der i seminariet i Lyon fantes en prest som Gud hadde utvalgt til å danne en ny kongregasjon vilde ingen ha tenkt på père Colin.

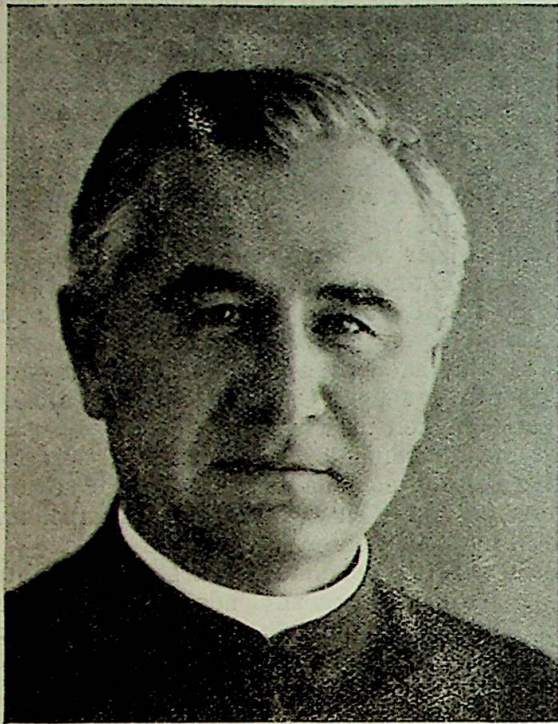
Kort før sin død blev han spurt når han hadde fått ideen til Mariakongregasjonen. Han svarte da: «Det vet jeg ikke, for det er en tanke og et ønske som jeg har hatt hele mitt liv». Imidlertid blev han ikke den første som formet tanken i ord — det gjorde père Courveille, den gang han under en samtale fremsatte det forslag at man skulde danne en kongregasjon av prester som især skulde of-

re sig for misjonssaken og ungdommens opdragelse og hvis medlemmer skulde kalle sig marister. Dette var i 1815, mens han ennå studerte ved seminariet i Lyon og tolv av de unge presteelever sluttet sig straks til ham og efter noen motstand blandt de ledende, som fryktet at der skulde opstå vanskeligheter om der blev dannet et slikt særlig forbund innenfor elevenes rekke, opnådde man dog tillatelse til å avholde regelmessige sammenkomster og de tolv unge sjeler viet sig særlig til Vår Frue av Fourvière. Efter at de imidlertid i 1816 var vigslert til prester og blitt spredd utover hele det store bispedømme Lyon, glemte de fleste av dem det som for dem kun hadde vært en episode. Men den som ikke glemte var père Colin og det blev altså ham som førte tanken ut i livet.

Efter sin ordinasjon blev han hjelpeprest hos sin eldste bror, som da var utnevnt til sogneprest i Cérdon og hadde ønsket å få ham til kapellan. Det var et tungt arbeidsfelt de to brødre fikk — men i løpet av tre år opnådde de så store resultater at et av deres sognebarn smilende sa: «Blir dere her lenger, blir hele sognet bare ett eneste religiøst ordenssamfund». Imidlertid fikk dog père Jean Claude tid til å studere videre på egen hånd og fordypet sig særlig i lesningen av de store kirkefedres verker. Samtidig kunde han ikke slippe tanken om Maristkongregasjonen og sammen med sin bror utarbeidet han de første utkast til statutter uten å turde håpe på at de noengang skulde kunne realiseres. «Ti min bror og jeg var langt fra å tro at den hellige jomfru skulde vise oss så overordentlig en gunst».

Men tilskynnelsen til å handle blev for sterk og den 25. januar 1822 sendte den beskjedne kapellan et brev til hans Hellighet pave Pius VII og bad ham om tillatelse til å oprette en ny religiøs orden: Societas Mariae: «Dens mål er å gjøre alt til Guds ære og den romerske Kirkes utbredelse — å arbeide for våre egne sjeles frelse og gjennom misjonen på vår nestes sjels frelse såvel blandt de kristne som hedningene på hvilket sted av jorden som den Hellige apostoliske Stol vil sende oss — å undervise ungdommen — å besøke fanger og de syke».

Omtrent omgående innløp svaret som inneholdt en varm anerkjennelse av planen, idet den Hellige Fader samtidig anbefalte at man satte sig i forbindelse med den apostoliske nuntius i Paris. Abbed Colin begav sig straks på vei og blev mottatt med velvilje av nuntius mgr. Macchi, som beholdt utkastet til statuttene og — da père Colin, neste år kom igjen — anbefalte ham å skride frimodig til verket. Og i 1825 møttes så de to brødre Colin med to andre prester i Belley hvor de foreløbig skulde ta opphold i det derværende seminar hvis ledere imidlertid mottok dem alt annet enn vennlig. Man fryktet at disse fire vordende marister skulde bringe forøkede utgifter og gav dem de dårligste værelser som ikke engang kunde oppvarmes og den knappest mulige føde. Slik levde de i fire år — år så strenge at de, som père Colin senere sa, fullstendig erstattet et novisiat.

Generalforstander pater Rieu.

Men allikevel var dette lykkelige år. De arbeidet ute blandt befolkningen — besøkte de som bodde mest ensomt på de vanskeligst tilgjengelige steder — måtte overnatte snart i fjøs, snart i rum uten vinduer — som skriftestol måtte ofte brukes de rareste ting. «Men aldri har vi vært så lykkelige — aldri har vi ledd så godt. For når vi lider så kan vel vårt naturlige menneske beklage sig, men allikevel er vi da innerst inne mest tilfrets».

Så skjedde det at disse første maristers beskjedenhet, tålmodighet og fattigdom velsignet av Gud til sist overvant all fiendtlighet. Man kappedes om å elske, beundre og rådspørre dem. Der kom ny forstander på seminariet som gav dem bedre værelser og utnevnte den eldste pastor Colin til kollegiets directeur spirituell. Ja, han bad endog om

tillatelse til å bli innskrevet i maristenes rekke. Imidlertid døde han efter kort tids forløp og til hans efterfølger utnevntes père Jean Claude Colin.

Det blev et tordenslag for den ydmyke misjonær som protesterte av alle krefter, men måtte underkaste sig sin biskops bestemmelse. Dog fikk han snart en vikar så han helt kunde vie sig for grunnleggelsen av sin orden.

Ennu var der et stykke vei å gå, fordi biskopen mgr. Devie helst ønsket at denne orden ene skulde arbeide for bispedømmet, mens père Colin følte sig kallet til å danne en kongregasjon som skulde arbeide universelt. Men både biskopen og père Colin hadde kun et mål: å tjene sannheten, og derfor vek snart alle motsetningsforhold og père Colin kunde grunnlegge moderhuset for den nye orden. Man fikk en velegnet eiendom i Belley og den første lille kommunitet drog inn i den. Et noviciat og et lite pensjonat knyttedes dertil og i 1835 vigslendes kappellet av biskopen.

Imidlertid var statuttene blitt underkastet den reglementerte undersøkelse i Rom og den **29. april 1836** blev **Maristkongregasjonen approbert av pave Gregor XVI**. Den fikk overdradd det apostoliske vikariat for Oceaniet — en kjempeoppgave.

Den 24. september blev løftene avlagt av medlemmene av den nye kongregasjon — og père Colin blev valgt til dens første generalsuperior.

*

Det vil føre for langt å gå inn på alle detaljene i den hurtige utvikling som Societas Mariae gjennomløp. Interesserte vil vi henvise til en liten bok «La Société de Marie — Congrégation des Pères-Maristes, (Libraire Letouzey et Ané, 87 Boulevard Raspail Paris). Den utbredte sig snart, opprettet ungdomsskoler — fikk en kvinnelig gren: Mariasøstre og en tredje-orden og optok sitt velsignelsesrike arbeid på Ny-Zealand og de andre øer i det store Ocean. Martyrdøden kronet mange av misjonærenes liv — men uførtroent arbeides der videre på Samoøene, Fidjiøene, Ny-Kaledonien o. s. v. Også til de civiliserte land har den utstrakt sitt virke — annet steds her i bladet fortelles om dens virke i Norge.

Kongregasjonens

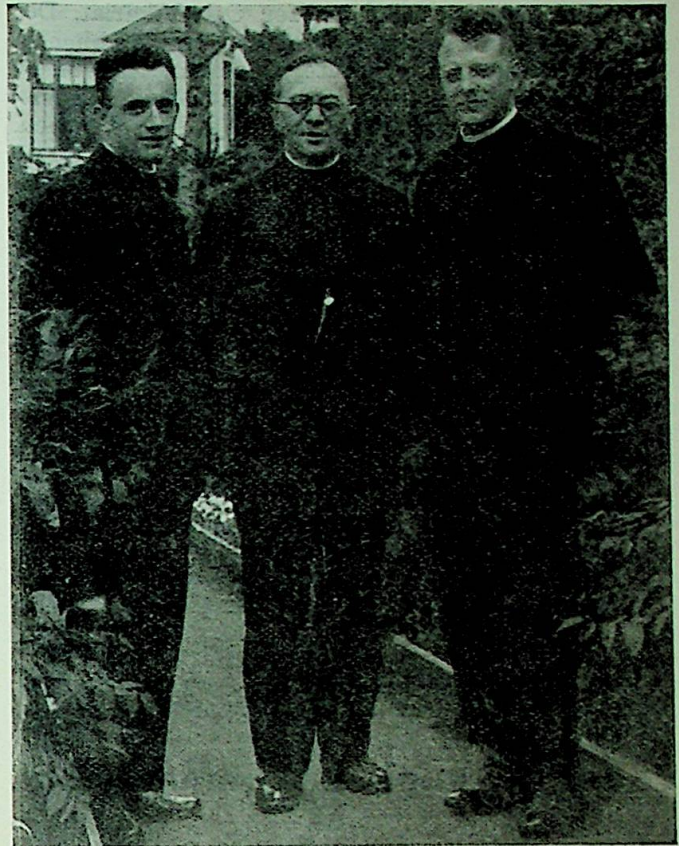
hus i Rom.

Maristene på Vestlandet.

Velsignet være deres inngang og utgang.

«MARISTENE PÅ VESTLANDET». Det var en flott overskrift, som antyder at Maristpatrenes forholdsvist kortvarige virksomhet her vest har satt dype sporer etter sig og skapt minner som ikke lett vil bli utslettet. Og således forholder det sig også i virkeligheten. Våre katolske menigheter her vest vil alltid ha Maristpatrene i takknemlig erindring, og jeg tør trygt påstå at sympatien er gjensidig. Jeg vet at de snilde patres med vemot reiste fra oss og at de har beholdt en varm «klokkerkjærighet» til de gamle tomter.

Det var den 22. juni 1925 den første av patrene kom til Bergen. Biskopen hadde underrettet mig om, at det vilde komme en Maristpater, som skulde bo i noen måneder i St. Pauls prestegård for å lære sproget og sette sig inn i de norske forhold. Og litt spendt var jeg selvfølgelig på hvad slags kar vår nye husfelle vel måtte være. Jeg møtte på kaien for å ta imot ham og . . . jo, han var ikke verst. Litt blek og medtatt p. g. a. strabadsene på Nordsjøens oprørte våver, men forøvrig en stillferdig, beskjeden mann, som straks vant min sympati. I prestegården blev pater Mangers innstallert på bispeværelset. Og fra den første stund så å si tok han fatt på sin gjerning, som først og fremst var å lære landets sprog. I utrolig kort tid lærte han «se tirer d'affaire» og det gikk ikke mange uker før vi så ham på prekestolen. I de syv måneder han var her vant han alles sympati. På samme tid from og fordringsløs i sin ferd var han en utmerket sjelefører både for lægfolk og ikke minst for oss prester. Og det opstod et hjertelig vennskap mellom ham og menigheten, et vennskap som vil vare livet ut, ja utover det. Men . . . han skulde jo ikke bli i Bergen, han var bestemt til å grunne en ny menighet i Haugesund. Den 9. desember reiste han for første gang for å se på forberedelsene. Samtidig kom de to første Franciskus-søstre for å holde tilsyn med det vordende hospital. Søstrene blev tilbake, men pateren reiste igjen til Bergen, da alt ennu kun var i sin vorden. Endelig den 1. januar 1926 flyttet pater Mangers definitivt fra Bergen som første sogneprest for den nye menighet i Haugesund. Ingenting var ferdig ennu og alt derfor ytterst primitivt. Men pateren tok med begeistring fatt på sin gjerning og endelig den 25. mars blev det lille beskjedne St. Josefskapell innviet, en begivenhet som sent vil glemmes av dem som var tilstede. Så begynte den nye sogneprest sitt seige, energiske tålmodighetsarbeide for å bygge op den lille menighet og jeg husker ennu hans glade begeistring da han på Hvite Søndag kunde føre de fem første barn til Herrens bord. Og trofast fortsatte han sitt pionerarbeide

Patrene Bzdyl, mgr. Mangers og de Paepe.

sålenge han var i Haugesund og ved sin stille fromme ferd og ved sine prekener og sine avisinserater gjorde han sig mer og mer aktet og avholdt i hele byen. Og også som «retrettpater» var han til stor velsignelse for menighetene her vest.

Det var altså nr. 1 av Maristene. Den 29. mars kom nr. 2 — Pater Bzdyl. Den samme sympatiske type — beskjeden og from og overmåte nidkjær i sin prestegjerning. Også han blev i Bergen i noen måneder og det var rørende å se hvor glad han var når han kunde være til hjelp i menigheten på forskjellig vis. Han flyttet til Haugesund den 13. juli og holdt der sin første preken på Helligtrekongersfest. En stund arbeidet de to sammen, hvorved pater Mangers fikk mer anledning til å glede søstrene med retreter omkring i Norges land, sikkert en providentiell tilskikkelse med henblikk på hans senere kall. Så kom tiden da også de skulde skilles. Daværende administrator Irgens bestemte at maristenes arbeide skulde utvides og utnevnte pater Mangers til sogneprest i Stavanger. Som nr. 3 kom nu pater de Paepe — en grei kar og ivrig prest han også, som gjorde sig avholdt både i Haugesund og i Stavanger. Den eneste feil jeg kjenner hos ham, er at ikke han også har vært noen måneder i Bergen. Alt gikk altså såre vel, men så . . . kom katastrofen. Mens pater Mangers var på en liten feriereise til sitt hjemland kom det plutselig et telegram

ST. OLAV

fra Rom som meddelte at Pater Mangers var utkåren til Apostolisk Vikarius for Oslo-Vikariat. Der stod vi — som opskremt av et lyn fra klar himmel. Ikke så å forstå at vi tvilte på at han vilde bli en utmerket biskop, men . . . det måtte bli til skilsmisse fra Vestlandet og dette bragte et skår i gleden. Og når dertil kom at den nye biskops aller første bestemmelse blev til det at også de to andre maristpater skulde flyttes til Østlandet, ja så . . . nå, jeg sier ikke mere. Bare det at jeg forgjeves gjorde mitt beste for å få omstøtt denne bestemmelse. Vi har nok fått et par prektige åndens brødre istedenfor, men minnet om de fromme maristpatres og de prektige loyale kolleger lever fremdeles og vil aldri dø. Når deres kongregasjon i disse dager feirer sitt 100-års jubileum så sender vi her fra Vestlandet disse beskjedne linjer med de hjerteligste ønsker for dens fremtid.

VIVAT, FLOREAT, CRESCAT.

Må den leve, må den blomstre, må den vokse.

Og: TAKK og ÆRE for maristpatrenes innsats her vest. — DE SKAL LEVE.

Bergen, mars 1936.

H. Snoeys.

Fader H. Vaughan. I^o memoriam.

I febr. måned led den katolske Kirke i England et stort tap, idet fader Herbert Vaughan avgikk ved døden etter en operasjon. Han var den siste av en stor slekt som i alle sine generasjoner har skjenket England prelater og prester — de siste tre generasjoner ikke mindre enn fem biskoper. Den første av disse fem var biskop William Vaughan av Plymouth, som døde i 1902. Seks av fader Vaughans onkler var prester — i samme generasjon finner vi kardinal Vaughan, erkebiskop av Westminster, erkebiskop Roger Vaughan av Sydney, Australien, biskop John Vaughan av Sebastopol, pater Bernhard Vaughan, den berømte jesuitterpredikant, pater Jerome Vaughan og pater Kenelm Vaughan. Fem av deres søstre blev nonner.

Fader Herbert Vaughan som er død nu var i lange tider Superior for «the Catholic Missionary Society» — og for få prester er der felt så mange tårer ved deres død som for ham. Tusener av katolikker skylder hans «motormisjon» at de jevnlig har hørt messen og fått motta sakramentene selv om de bodde på ensomme steder — og hans misjonsvirksomhet strakte sig over hele England inkludert Wales — likesom tusener av konvertitter har hans påvirkning og eksempel å takke for at de har funnet veien til Kirken — mens andre tusener takker ham for hans hjelp som rådgiver og skriftefar, for oppmuntring og støtte i tunge stunder.

Fader Vaughan blev 61 år gammel — hans far var oberst og en bror av ham den også nylig avdøde biskop dr. Francis Vaughan av Menevia. Han mot-

tok sin presteutdannelse i Paris og Rom og blev av sin onkel kardinal Vaughan vigset til prest i 1900.

Kardinalen sendte etterpå den unge prest til U. S. A. i den hensikt å la ham få lære Paulistfedrenes forkynnesmetoder å kjenne. Disse har nemlig opnådd store resultater blandt ikke-katolikker og kardinalen mente ikke uten grunn at metodene egnet sig til omplantning på engelsk jord. Kardinalens beregninger slog til — fader Vaughan vendte hjem beriket med mange verdifulle erfaringer som kom the Catholic Missionary Society — stiftet i 1910 — tilgode. Hans egen idé var dog det rullende kapell «Motormisjonen», som er blitt efterlignet i det jernbanekapell, som nu kjører over store strekninger av Nord-Amerika.

Foruten ved å gi undervisning til ikke-katolikker og avholde konferanser, leksjoner og foredrag utbredte fader Vaughan den katolske tro gjennom sitt blad «Catholic Gazette». Senere overtok han tillike ansvaret for «Catholic Times». Samtidig var han en mønstergyldig sogneprest og et meget aktivt medlem av mange store katolske foreninger. Han kjente hver enkelt av sine sognebarns intimste anliggender — hadde tilsynelatende alltid god tid for alle og enhver. Blandt annet ventet han alltid efter messen utenfor kirken til alle hadde forlatt den.

Begravelsen fant sted under stor deltagelse fra nær og fjern — og som prøve på hans penn bringer vi i neste nummer av «St. Olav» et lite essay av ham med titlen «Hvorfor?».

Skjærtorsdag i St. Ansgarkirken.

Reisebrev fra KJØBENHAVN.

Skjærtorsdag kl. 3 er St. Ansgarkirken fylt av en andektig skare — langt de fleste er katolikker efter deres holdning å dømme. Det skjønne kirkerum er halvmørkt, ti lyset trenger kun sparsomt gjennom de farvede ruter og hele korrundingen opplyses kun av en enkelt blafrende flamme fra en kjerete på et lite sidebord. Dog — der til høire ser vi en sterkere lysning, ti på alteret her hviler Herrens legem i sin grav, prydet med blomster og æret ved mange tente lys.

Der er stille og høitidsfylt — man venter på biskop Brems som skal foreta den gripende Skjærtorsdagsceremoni som benevnes «Fodtvætningen».

Så kommer ministrantene inn og tenner lysene på høialteret og se: fra de forreste benker reiser sig tolv gamle menn og går frem til Kommunionenbenken hvor de tar plass på knefallet med ansiktene vendt mot menigheten. Prektige typer: noen gamle og skrøpelige, andre bærer sin alder rankt og freidig. Men alle har de i dette øieblikk ett til felles: en dyp religiøs bevissthet om det de representerer, om

dem de representerer. Der hviler et hellig alvor over disse tolv, som uvilkårlig forplanter sig til menigheten og gjør oss ydmyge til sinns. Vi bøier hodene og leser i vår bønnebok begynnelsesordene til den ceremoni som skal foregå nu: Mandatum novum do vobis: et nytt bud gir jeg eder: at I skal elske hverandre likesom jeg har elsket eder, sier Herren.

Og plutselig er ceremonien ikke mer ceremoni — ikke mer bare et symbol. Vi følger med hele vår sjel alt det som skjer — det som nu skal gjenoplive i oss den innstilling som er vanskeligst av alt å lære: å være «— — ydmyk av hjerte».

Ledsaget av ministranter og St. Ansgarkirkens prester kommer biskop Brems inn i koret og iføres sin drakt. Diakonen synger dagens evangelium som sogneprest von der Kettenburg derefter leser på dansk. De unge prester rekker biskop Brems et hvitt klede som han binder om sig efter å ha lagt korkåpen fra sig. Med den hvite mitra på hodet går han ned til de tolv gamle menn, som imens har tatt strømper og sko av høire ben, idet de vennlig har hjulpet hverandre.

Koret istemmer Johannes 13. kap. og fortsetter med stykker av salmene og brevene som alle taler om kjærlighet. Biskopen kneler foran hver enkelt av de tolv, vasker og avtørrer hans fot og kysser den.

Så går han op på sin plass og Pater noster leses — hvorpå den siste bønn istemmes: «Herre, vi ber dig se nådig til den tjeneste vi frembærer for dig, og da du har nedlatt dig til å tvette dine disiplers føtter så forakt ikke den gjerning som dine hender har øvet og som du har påbudt oss å efterligne, men likesom vi her tvetter det ytre smuss av hverandre, således rense du alle våre sjele fra syndenes besmitelse.»

Fra koret setter nu biskopens prosesjon sig i bevegelse ned gjennom kirkens midtgang — og vakert er det å se de tolv gamle menn slutte sig til den idet de går inn umiddelbart efter ministrantene. Til sist kommer prestene og biskopen som utdeler velsignelsen, mens vi alle kneler.

Men det varer lenge før kirken tømmes — ti alle har vi meget å gjennemtenke — alle har vi vårt å angre på og trenger gjennom bønn å opnå hjelp til en forbedring. Vår ære og vår stolthet setter de fleste av oss op som kostelige klenodier ingen må komme for nær — vi dyrker disse fornemmelser og regner det for vår hellige menneskerett å kunne gå rundt og være fornærmet.

Fodtvætningsliturgien lærer oss noe annet — men den lære er tung for kjød og blod.

Og derfor er der helt stille i den deilige St. Ansgars kirke, skjønt mange mennesker fremdeles dveler i den.

E. D.-V.

Påsketur til St. Torfinns kirke på Hamar.

Klokkene i Hoff gamle kirke på V. Toten hadde runget med malmfulle slag utover bygden i hele fastetiden — til helg og til hverdag — og forberedt høitiden. Og påsken var kommet og bygdefolket hadde fulgt den kallende stemme og vandret til kirke.

Det var visselig bare en i bygden som klokkene ikke bar bud til — i dypeste forstand — fordi den ene var katolikk. Og dog var det engang så, at det ringtes til katolsk messe fra denne samme kirke. Sitter man derinne i det gamle ærverdige gudshus, så er det som tiden svinner, man glemmer at århundrer er gått over den siden hin tid, da røkelseskar blev svunget og messesalmene klang under de høie buer.

Imidlertid gikk denne ene med lengsel i sinnet. Og tilslutt syntes man at fjerne klokkeklemt fra den annen side av Mjøsen førtes imot en på østlig vind.

Påskeaften bar det ut på fjorden. Den var ikke særlig blid den dagen. Vinden ulte rundt båten og denne pustet og stønnet, mens den skar sig igjenem de svære isbelter av sammendrevne isflak.

Vel og lykkelig kom vi dog frem til Hamar. Om ikke lenge hadde man korset på St. Torfinn for øie. En varm, forunderlig hjemfølelse fylte sinnet. Derinne i det lille vakre kirkehus var det fred og heligdagsaften. Alteret var prydet med et veld av vårens blomster. Gjennem de mangefarvede ruter strømmet lyset dempet, gyllent inn. Snart fylles kapellet til rosenkransandakt — og senere til skriftemål.

Påskemorgen var omtrent hver plass optatt av alle, som mange langveis fra var kommet for å mota den hellige påskedommunion. Man fikk et levende inntrykk av pilgrimskirken. Hit til den gamle kirkestad hadde vi stevnet alle vi fra dalene og fra byene omkring for å feire påsken som i gamle dager, da domens klokker lød ut over land og strand.

Til høimessen var kapellet helt fullt, da også en del protestanter da hadde funnet veien dit.

Efter gudstjenesten blev menigheten og pilgrimene innbudt til «kirkekaffe» hos søstrene. Dette brukes hver søndag «for at menigheten skal få anledning til å tale sammen» — som oversøster sa. Det var en liten festlig stund, hvor de fremmede blev møtt med stor hjertelighet både av patrene, søstre og menighet.

Et besøk til domkirkeruinene hører med til dagsordenen under besøket på Hamar.

Her føres man tilbake til tiden da vi bare hadde en kirke og en tro, hvor at den strid og uro, som særpreger nutidens kirkeliv var ukjent og utenkelig.

Om noen formår å å innstille sitt sinn, så det kan lytte til svunne tiders tale, vil han kunne høre

en forunderlig preken fra disse gamle, ærverdige stener. Og tanken vil vandre mellom det gamle og det nye St. Torfinns kirkehus.

En gammel salme vil kanskje rinne en i hu:

«Kirken den er et gammelt hus.
Står om enn tårnene faller.
Tårne fullmange sank i grus.
Klokker enn kimer og kaller».

Litt etter litt forlater pilgrimmene Hamar med sinnet fullt av store opplevelser og rike minner og med en varm takk til patrene og søstrene, som gav oss så rik en høitidsstund.

Og det katolske åndsliv lever videre på Hamar. Patrene forretter sin stillferdige gjerning i det store sogn, som når langt op i Gudbrandsdalen og Østerdalen — over Mjøsen til Toten og Gjøvik. Messen leses snart hos den ene snart hos den annen av de fjerntboende katolikker. Bor der flere på den samme kant, så samles de hos hverandre, når pater kommer.

I virkeligheten er det jo et stykke menighetsliv fra kristendommens første dager, da man hadde allting felles og hvor de andre sa om de kristne: Se, hvor de elsker hverandre!

På Mjøsbåten møttes vi fra Gjøvik og fra Toten og vi snakket sammen om våre opplevelser.

Den unge elskverdige frue fra Gjøvik inviterte totningen til neste gang det blev lest messe i hennes hjem. En innbydelse som med takknemlighet blev mottatt, og som sikkert vil gjøre en en stor og eiendommelig opplevelse rikere.

Sunniva.

A. Hansens bakeri 75 år.

Søndag d. 19. april kunde det kjente bakerifirma A. Hansen, Bogstadveien 54, feire sitt 75-års jubileum.

Firmaet blev grunnlagt av Arnt Hansen som åpnet sin forretning i beskjedne lokaler på Jernbanetorget. Senere blev firmaet overtatt av sønnen Haakon Hansen, den nuværende seniorchef, som fikk sin utdanning både i Norge, Tyskland og Østerrike.

Han har også spilt en fremtredende rolle i Oslo Bakermesterforening og Bakermestrenes Landsforening som han har vært med å stifte og hvor han også er æresmedlem.

Jubileet blev feiret med en strålende fest som firmaet hadde arrangert for alle sine arbeidere og funksjonærer på K. N. A.-Hotellet.

Når «St. Olav» hermed føier sine beste ønsker for fremtiden til alle de mange som den sympatiske seniorchef og hans frue har mottatt i anledning jubileet er det ikke minst på grunn av den takknemlighet som vi alle føler overfor den åpne hånd,

hvormed der alltid er blitt ydet en rundelig understøttelse til feriekoloniene og andre av våre tiltak til gavn og glede for dem som trengte det. Alle anmodninger er alltid blitt møtt med forståelse og imøtekommenhet og det er oss derfor kjært på alles vegne å kunne med dyp takknemlighet ønske det jubilerende firma alt godt for de kommende år!

FILMEN :

Kirken gjennom 2 tusen år.

Vi kan glede våre lesere med den etterretning at den store av oss omtalte praktfilm «Kirken gjennom to tusen år» vil bli fremvist på Ullevål kino d. 1., 2. og 3. mai. Se annonsen i neste nummer av «St. Olav».

Vi gir denne film vår varmeste anbefaling. Ingen katolikk bør undlate å se den!

Herhjemme.

OSLO. — Komiteen for N. K. K. F.'s utdannelsesfond hadde sin første underholdningsaften søndag 19. ds. i Festivitetslokalet i S. Olavs Prestegård. Salen var ganske godt besatt, navnlig var geistligheten med Hs. Høierverdighet Biskopen i spissen tallrikt representert. Aftenen åpnedes med sang og musikk. Fru Karen Sundt, fortrinlig akkompagnert av frk. Bergljot Kjelstrup, vakte stort og fortjent bifall ved sin vakre sang. Fruen foredrog flere komposisjoner av Grjeg, Kjærulf og Schubert. — Derefter gikk teppet op for St. Dorothea, et religiøst drama i 2 akter. Stykket gir en levende og virkelighetstro skildring av kristendommens sammenstøt med den hedenske kulturverden i Romerriket. Stykket fikk en utmerket opførelse, som vidnet om et planmessig og målbevisst arbeide av såvel de optredende som instruktøren. Særlig i 2.akt var det stor varme og intensitet i spillet. Slutningstablået var overordentlig virkningsfullt med utnyttelse av alle den lille scenes muligheter. — Opførelsen blev mottatt med sterkt bifall og det falt mange lovord om hvor fortreffelig de optredende hadde løst sin vanskelige oppgave: å opføre et virkelig religiøst skuespill for tilskuere som i stor utstrekning kjente alle de optredende. Det er bare en ting som må beklages — at ikke salen var full. Det kan med letthet rettes på førstkommende søndag.

H. J. I.

OSLO.— O. K. Y.s påskefest hadde samlet få deltagere og stemningen var selsom til å begynne med. Senere på kvelden blev den mer normal takket være god vilje fra alle kanter. Festkomiteen hadde gjort et godt arbeide.

—nd.

Redaktør: Mgr. Irgens.

K. Grønli's Bok- & Akcidenstrykkeri, Oslo.